

Rádiobiologická analýza nežiaducich účinkov pri liečbe onkologických pacientov

12. konferencia
rádiologickej fyziky
Skalský dvúr, ČR
30.5.2024

Ing. Dušan Šalát, PhD. a kol.

*expert pre radiačnú ochranu
Ústav radiačnej ochrany s.r.o*

IOMP SCHOOL WEBINARS 2024

29 May 2024: Quality Assurance in Radiation Therapy

Speaker: Alexandru Dasu

The Skandion Clinic, Uppsala, Sweden.

Department of Immunology, Genetics and Pathology, Uppsala University, Uppsala, Sweden.

Quality goals in radiation therapy

- The endpoint of clinical radiotherapy is biological effect.

Eugène Delacroix : La Liberté guidant le peuple (r.1830)

RÁDIOTOXICITA

je schopnosť rôznych druhov ionizujúceho žiarenia vyvolať morfológické a funkčné zmeny - žiadúci, alebo nežiadúci účinok v ožiarenom organizme.

Účinok je závislý najmä na :

- fyzikálnych vlastnostiach žiarenia (rtg, alfa, protóny...),
- spôsobe expozície (jednorázová, opakovaná- frakcie, chronická),
- veľkosti absorbovanej dávky,
- veľkosti ožiarenej časti organizmu,
- charakteristike ožiareného orgánu (rádiosenzitivita),
- reparačných dejoch a
- individuálnej biologickej variabilite ožiareného organizmu.

Kardiovaskulárne choroby

„sú u onkologických pacientov
častou príčinou ich úmrtia „

„sú u žien nad 50 rokov po terapii karcinómu prsníka
dokonca častejšou príčinou úmrtia
ako samotné nádorové ochorenie“

Medicínske rádiobiologické laboratórium (ISO 15189)

 SNAS SLOVENSKÁ NÁRODNÁ AKREDITAČNÁ SLUŽBA
Karloveská 63, P. O. Box 74, 840 00 Bratislava 4

**OSVEDČENIE
O AKREDITÁCII**

č. M-089
zo dňa 19.09.2023

Slovenská národná akreditačná služba vydáva podľa § 26 ods. 6 zákona č. 53/2023 Z. z. o akreditácii orgánov posudzovania zhody (ďalej len „zákon o akreditácii“) osvedčenie o akreditácii akreditovanej osobe

Ústav radiačnej ochrany, s.r.o.
Staničná 1062/24, 911 05 Trenčín
IČO: 36 348 279

Organizačná zložka vykonávajúca činnosť akreditovanej osoby:
Rádiobiologické laboratórium

Miesto výkonu činnosti akreditovanej osoby:
Továrenská 381/22, 911 05 Trenčín

Identifikačné číslo akreditovanej osoby: 825/M-089

Oblasť akreditácie: Medicínske laboratórium.

Medicínske laboratórium preukázalo spôsobilosť vykonávať akreditovanú činnosť pínením akreditačných požiadaviek normy **ISO 15189: 2012** na výkon laboratórných vyšetrovacích metód v oblasti rádiobiológie s použitím cytogenetických, kultivačných a mikroskopických metód v biologickom materiáli humánneho pôvodu podľa rozsahu akreditácie uvedeného v prílohe tohto osvedčenia o akreditácii. Príloha tvorí neoddeliteľnú súčasť osvedčenia o akreditácii.

Číslo a dátum vydania rozhodnutia o akreditácii: č. 825/10922/2023/1 zo dňa 14.09.2023.

Čas platnosti rozhodnutia o akreditácii:
Rozhodnutie o akreditácii č. 825/10922/2023/1 zo dňa 14.09.2023 platí odo dňa 19.09.2023 a je platné do dňa 19.09.2028.

Platnosť tohto osvedčenia o akreditácii zaniká uplynutím platnosti rozhodnutia o akreditácii, rozhodnutím o zrušení akreditácie podľa § 31 alebo zánikom akreditácie podľa § 32 zákona o akreditácii.

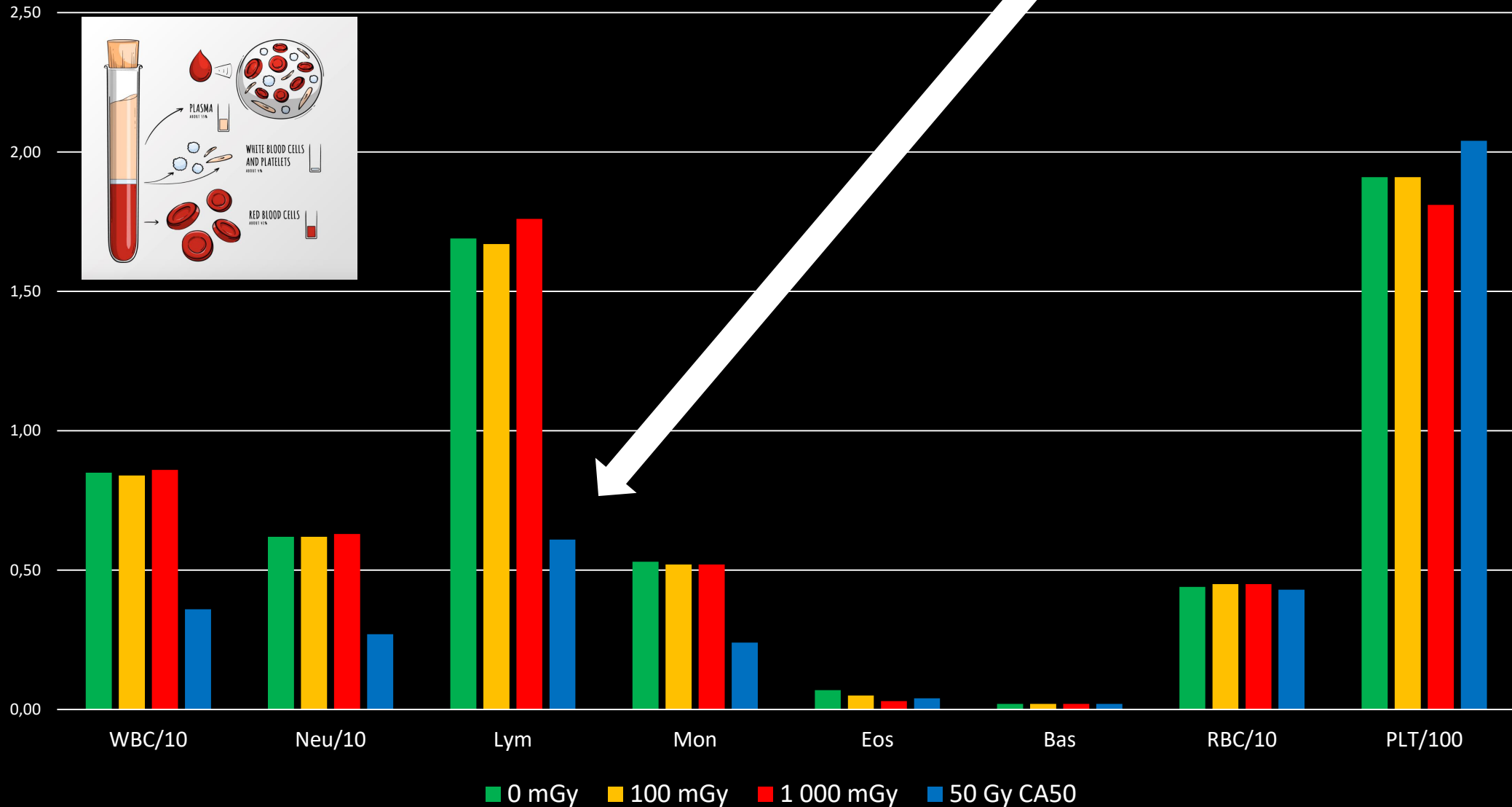

Ing. Štefan Král, PhD.
riadiateľ

číslo reg. záznamu: 10922/283906 SNAS je signatárom EA MLA a ILAC MRA.

Ca50 (po liečbe RT) Lymfopénia

Krvný obraz

Lymfopénia (krvný obraz pred a po ožiarení)

URO

First Name: ██████ Last Name: ██████ Gender: Female Age: 76 Years
 Sample ID: 20240008 Patient Type: ██████ Patient ID: ██████
 Dpt.: Time of Analysis: 17-04-2024 07:35 Mode: WB-CBC+DIFF

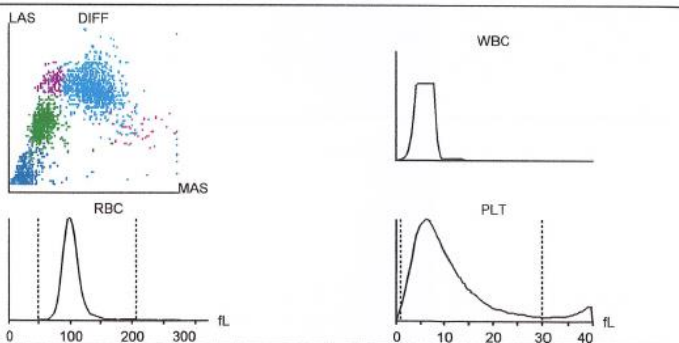
Parameter	Result	Unit	Ref. Ranges
1 WBC	4.38	10 ⁹ /L	4.00 - 10.00
2 Neu#	2.34	10 ⁹ /L	2.00 - 7.00
3 Lym#	1.68	10 ⁹ /L	0.80 - 4.00
4 Mon#	0.25	10 ⁹ /L	0.12 - 1.20
5 Eos#	0.09	10 ⁹ /L	0.02 - 0.50
6 Bas#	0.02	10 ⁹ /L	0.00 - 0.10
7 Neu%	0.535		0.500 - 0.700
8 Lym%	0.384		0.200 - 0.400
9 Mon%	0.056		0.030 - 0.120
10 Eos%	0.020		0.005 - 0.050
11 Bas%	0.005		0.000 - 0.010
12 RBC	4.35	10 ¹² /L	3.50 - 5.00
13 HGB	136	g/L	110 - 150
14 HCT	0.413		0.370 - 0.470
15 MCV	95.0	fL	80.0 - 100.0
16 MCH	31.3	pg	27.0 - 34.0
17 MCHC	330	g/L	320 - 360
18 RDW-CV	0.141		0.110 - 0.160
19 RDW-SD	49.7	fL	35.0 - 56.0
20 PLT	200	10 ⁹ /L	100 - 300
21 MPV	10.2	fL	6.5 - 12.0
22 PDW	16.7		9.0 - 17.0
23 PCT	2.04	mL/L	1.08 - 2.82
24 P-LCC	59	10 ⁹ /L	30 - 90
25 P-LCR	0.295		0.110 - 0.450

WBC Message

RBC Message

PLT Message

Pred ožiaréním

Clinician: ██████ Operator: Ivana Gulasova Validated By: ██████
 Draw Time: ██████ Delivery time: ██████ Time of Printing: 17-04-2024 09:04
 Comments: Pred liec.
 [This report only applies to the corresponding sample analyzed]

URO

First Name: ██████ Last Name: ██████ Gender: Female Age: 76 Years
 Sample ID: 202400X2 Patient Type: ██████ Patient ID: ██████
 Dpt.: Time of Analysis: 23-05-2024 16:00 Mode: WB-CBC+DIFF

Parameter	Result	Unit	Ref. Ranges
1 WBC	5.49	10 ⁹ /L	4.00 - 10.00
2 Neu#	3.62	10 ⁹ /L	2.00 - 7.00
3 Lym#	1.39	10 ⁹ /L	0.80 - 4.00
4 Mon#	0.35	10 ⁹ /L	0.12 - 1.20
5 Eos#	0.11	10 ⁹ /L	0.02 - 0.50
6 Bas#	0.02	10 ⁹ /L	0.00 - 0.10
7 Neu%	0.659		0.500 - 0.700
8 Lym%	0.252		0.200 - 0.400
9 Mon%	0.064		0.030 - 0.120
10 Eos%	0.021		0.005 - 0.050
11 Bas%	0.004		0.000 - 0.010
12 RBC	4.43	10 ¹² /L	3.50 - 5.00
13 HGB	141	g/L	110 - 150
14 HCT	0.426		0.370 - 0.470
15 MCV	96.1	fL	80.0 - 100.0
16 MCH	31.7	pg	27.0 - 34.0
17 MCHC	330	g/L	320 - 360
18 RDW-CV	0.142		0.110 - 0.160
19 RDW-SD	48.9	fL	35.0 - 56.0
20 PLT	89	10 ⁹ /L	100 - 300
21 MPV	9.0	fL	6.5 - 12.0
22 PDW	17.0		9.0 - 17.0
23 PCT	0.80	mL/L	1.08 - 2.82
24 P-LCC	22	10 ⁹ /L	30 - 90
25 P-LCR	0.246		0.110 - 0.450

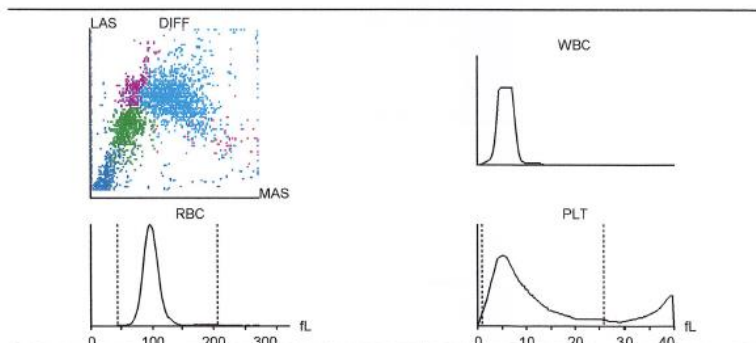
WBC Message

Immature Cell?

RBC Message

PLT Message

Po ožiarení

Clinician: ██████ Operator: Ivana Gulasova Validated By: ██████
 Draw Time: ██████ Delivery time: ██████ Time of Printing: 27-05-2024 08:47
 Comments: ██████
 [This report only applies to the corresponding sample analyzed]

Grade 1 : $0,8 - 1,0 \cdot 10^9/l$

Grade 2 : $0,5 - 0,9 \cdot 10^9/l$

Grade 3 : $0,2 - 0,5 \cdot 10^9/l$

Grade 4 : $< 0,2 \cdot 10^9/l$

Protónová pacientka :

pred ožiaréním $1,68 \cdot 10^9/l$

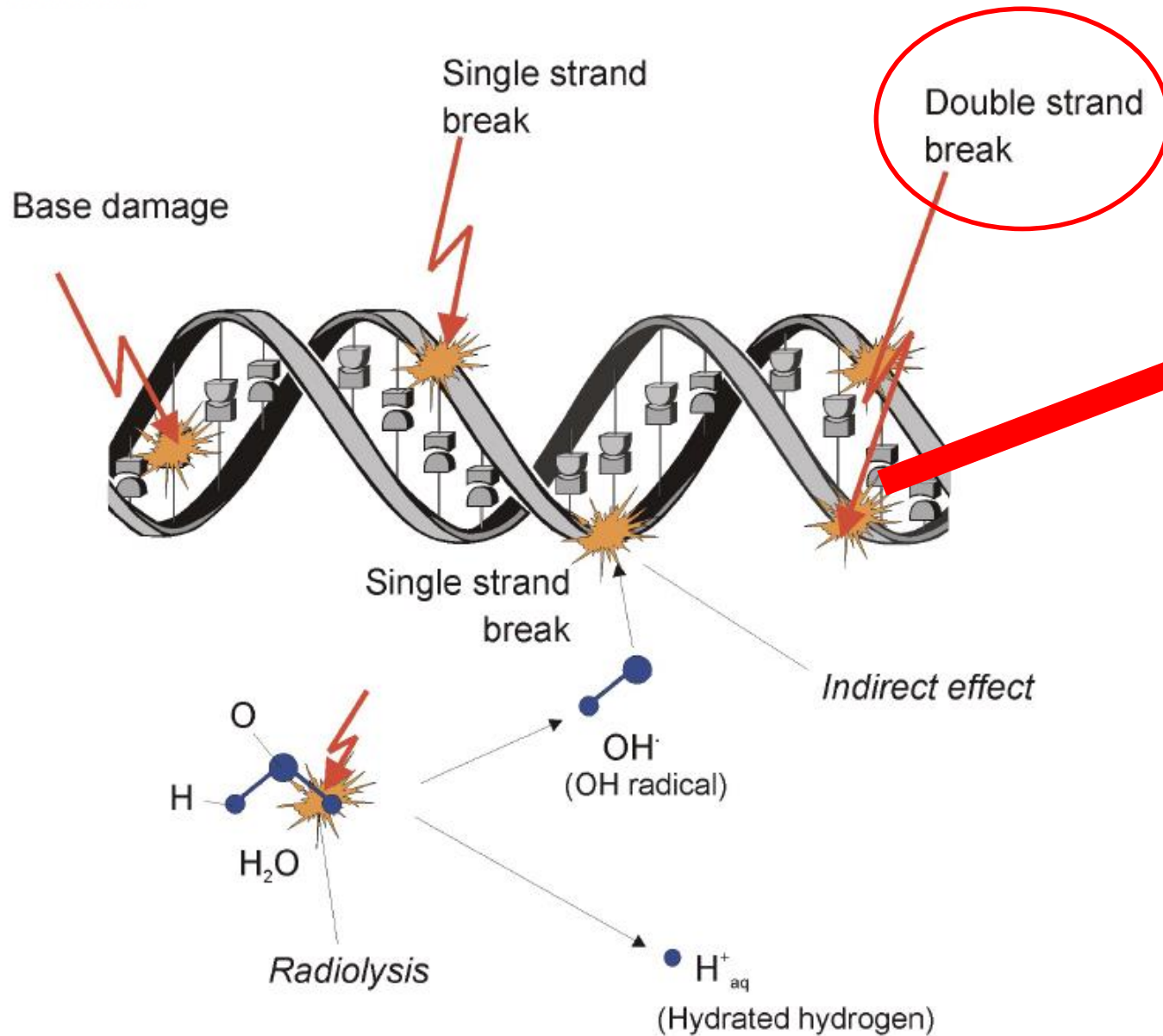
po ožiarení $1,39 \cdot 10^9/l$

bez lymfopénie

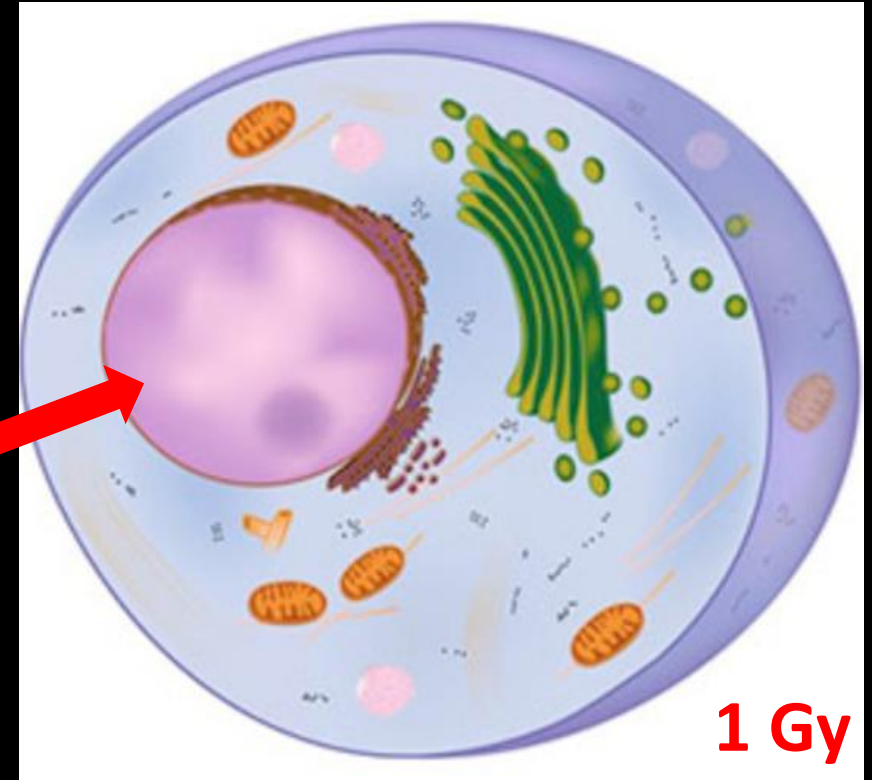

Gamma, beta, X-rays Low LET

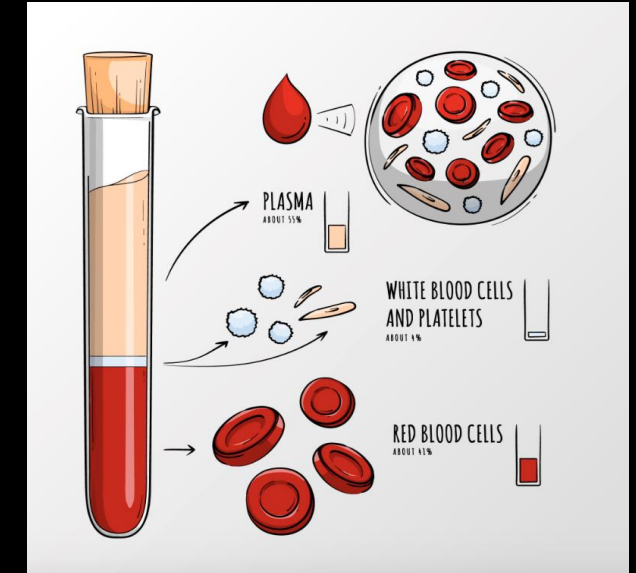
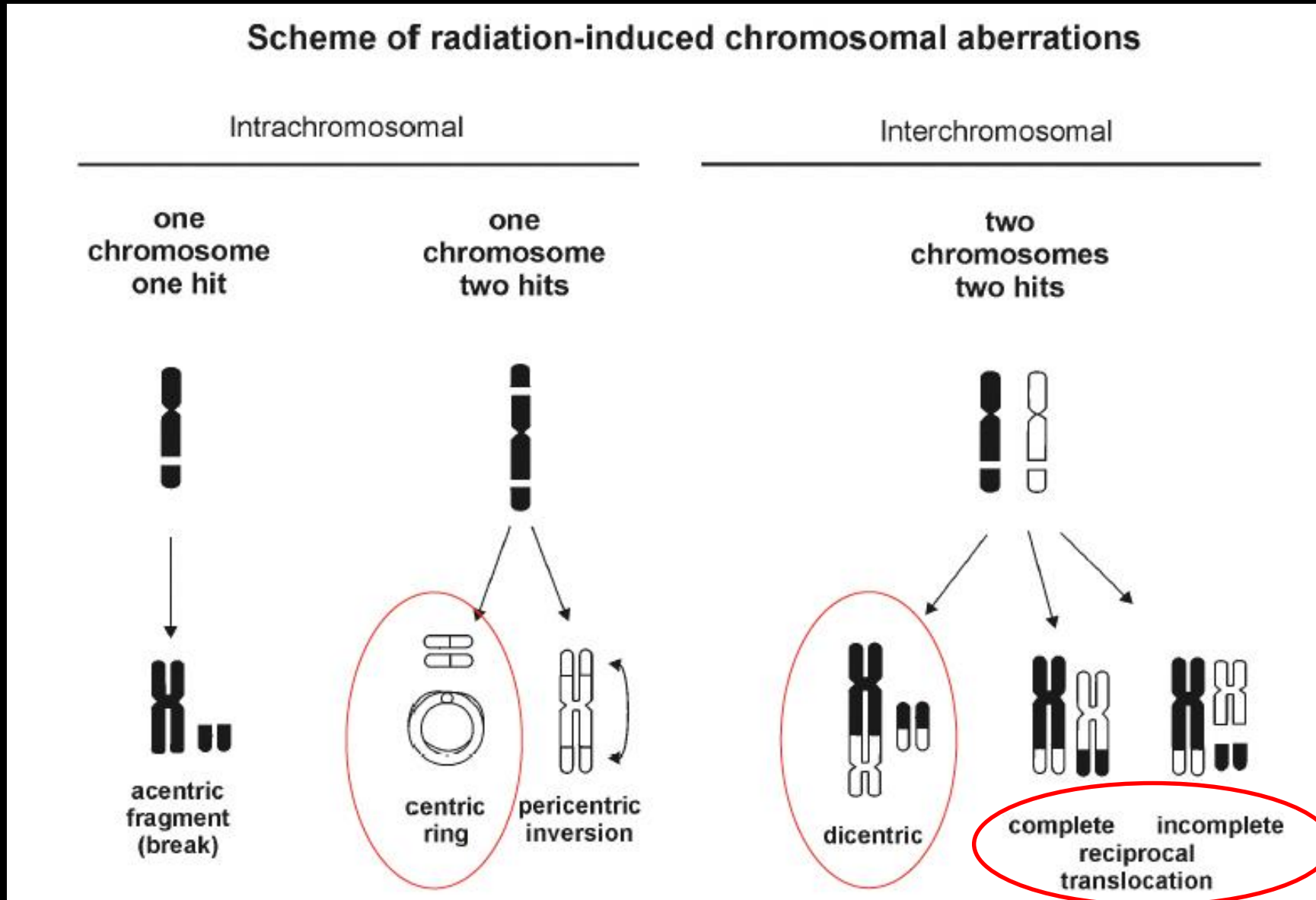
Biologické účinky

per Gray and cell
100 000 ionisations

Equals to (ca):
40 DSB ←
1000 SSB
950 base damage
950 base losses

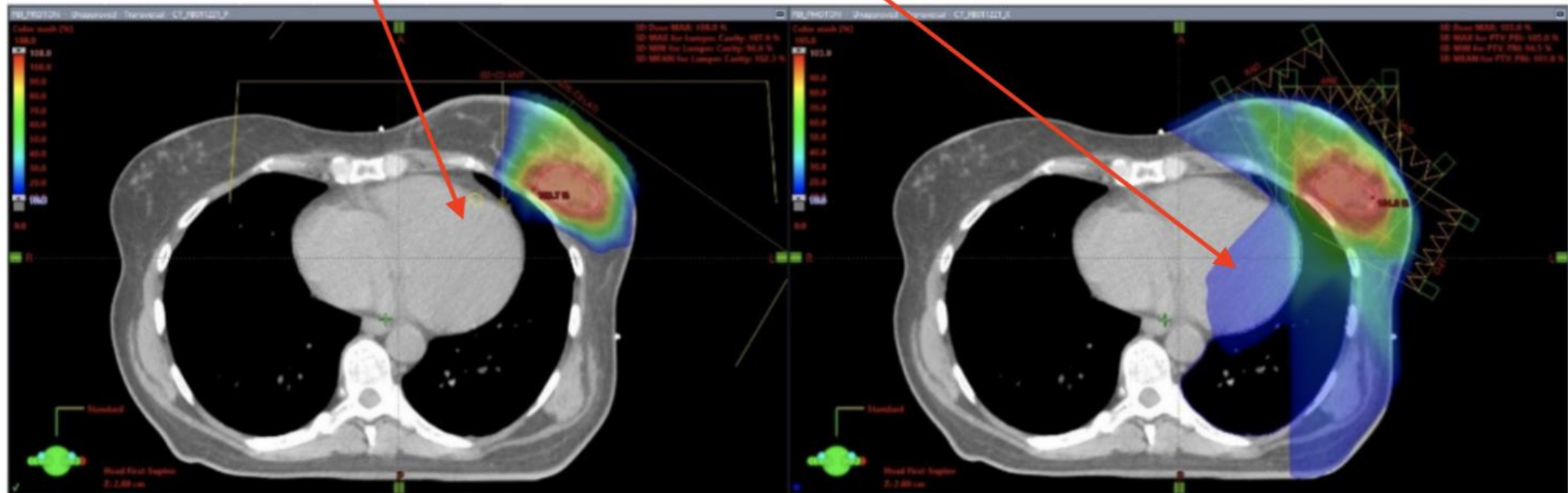
Chromozómové aberácie – dicentre, prstence a **translokácie** + biele krvinky

+ krvný obraz
(lymfopénia)

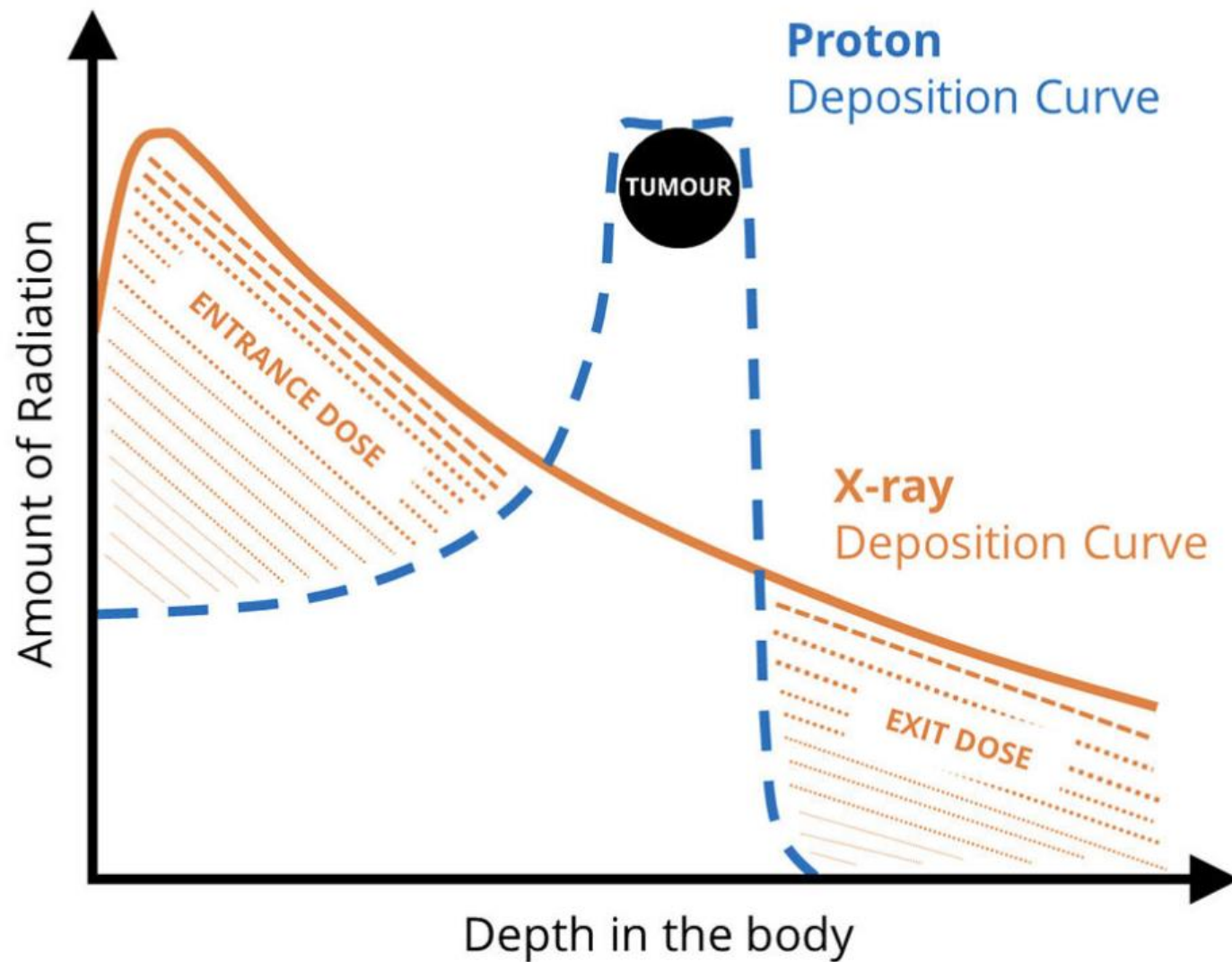
Lymfocyty sú bunky špecifickej imunity.
Dokážu rozpoznať, zapamätať si, napádať a zneškodniť konkrétne patogény (infekcie), ktoré prenikli do organizmu,

Figure 1. Proton and Photon Partial Breast Irradiation Treatment Plans. This is a patient with a left-sided breast cancer receiving partial breast irradiation. The left image is a representative axial slice of a proton plan using two treatment fields (anterior and left anterior oblique). The right image is a representative axial slice of a photon static-field intensity-modulated radiation therapy (IMRT) plan using 4 fields (right anterior oblique, anterior, left anterior oblique, and left posterior oblique).

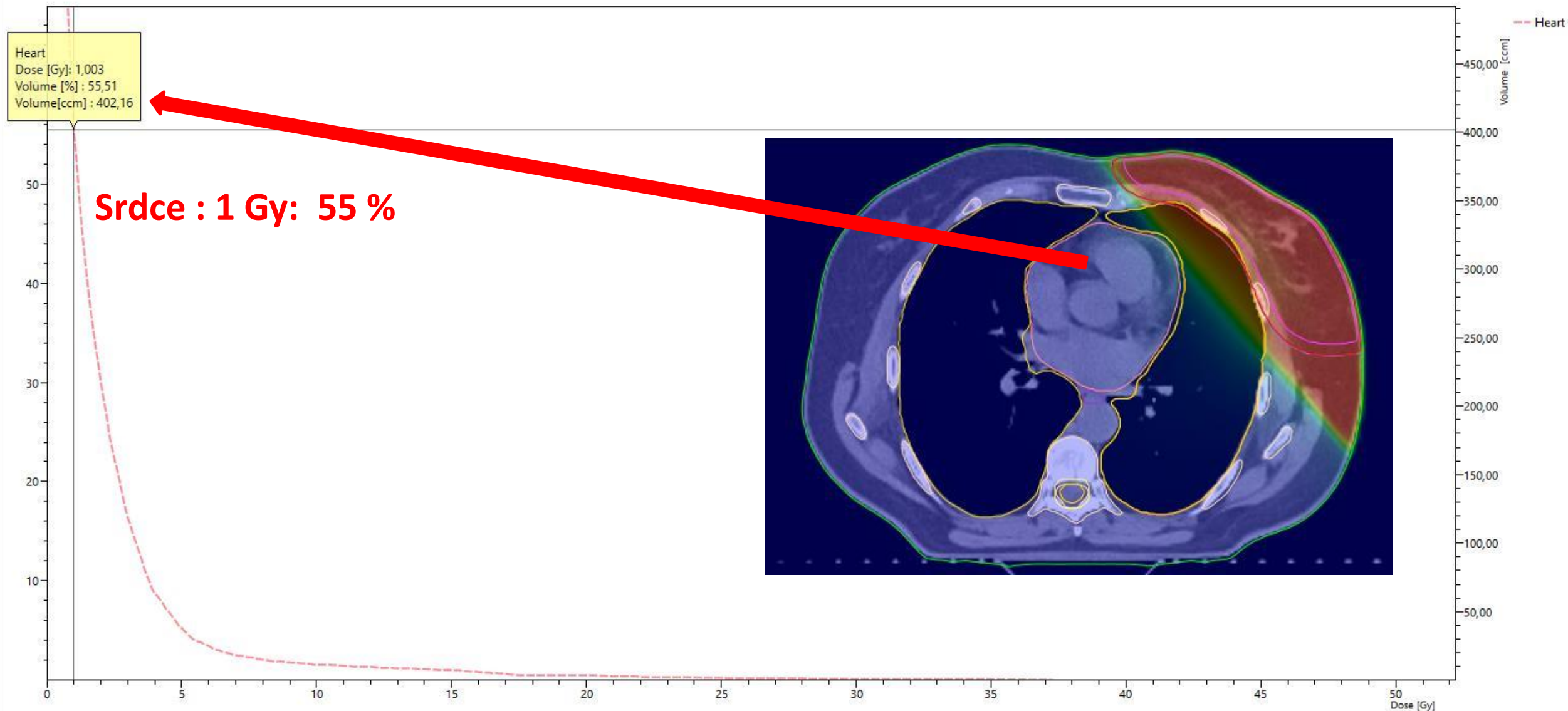
Choi, J.I.; Fox, J.; Bakst, R.; Hasan, S.; Press, R.H.; Chhabra, A.M.; Yeh, B.; Simone, C.B., II; Cahlon, O.

Proton Therapy for Partial Breast Irradiation: Rationale and Considerations. *J. Pers. Med.* **2021**, *11*, 289. <https://doi.org/10.3390/jpm11040289>

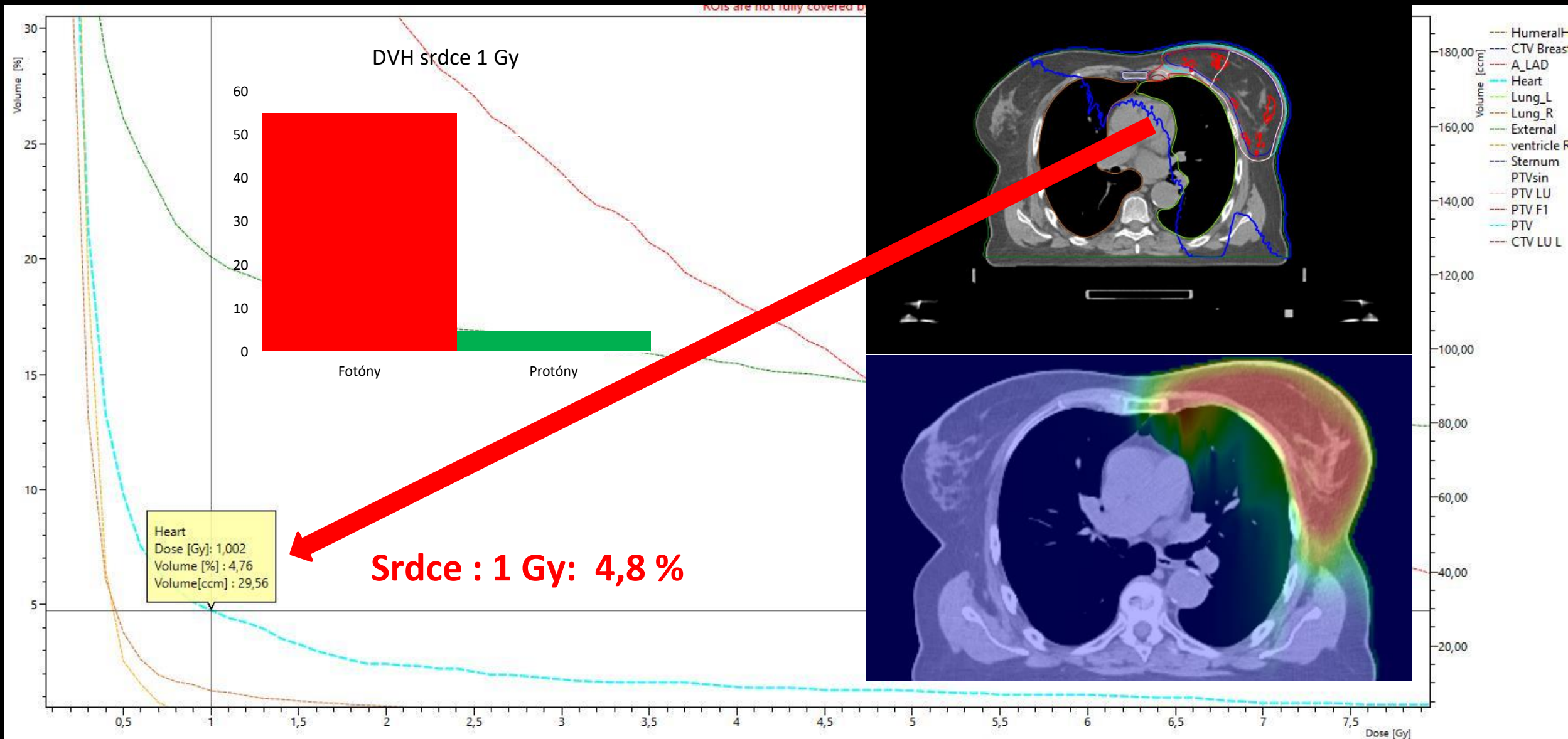

Radiation delivered by high-energy X-rays has a large entrance and exit dose, damaging healthy tissue and having less impact on the tumour.

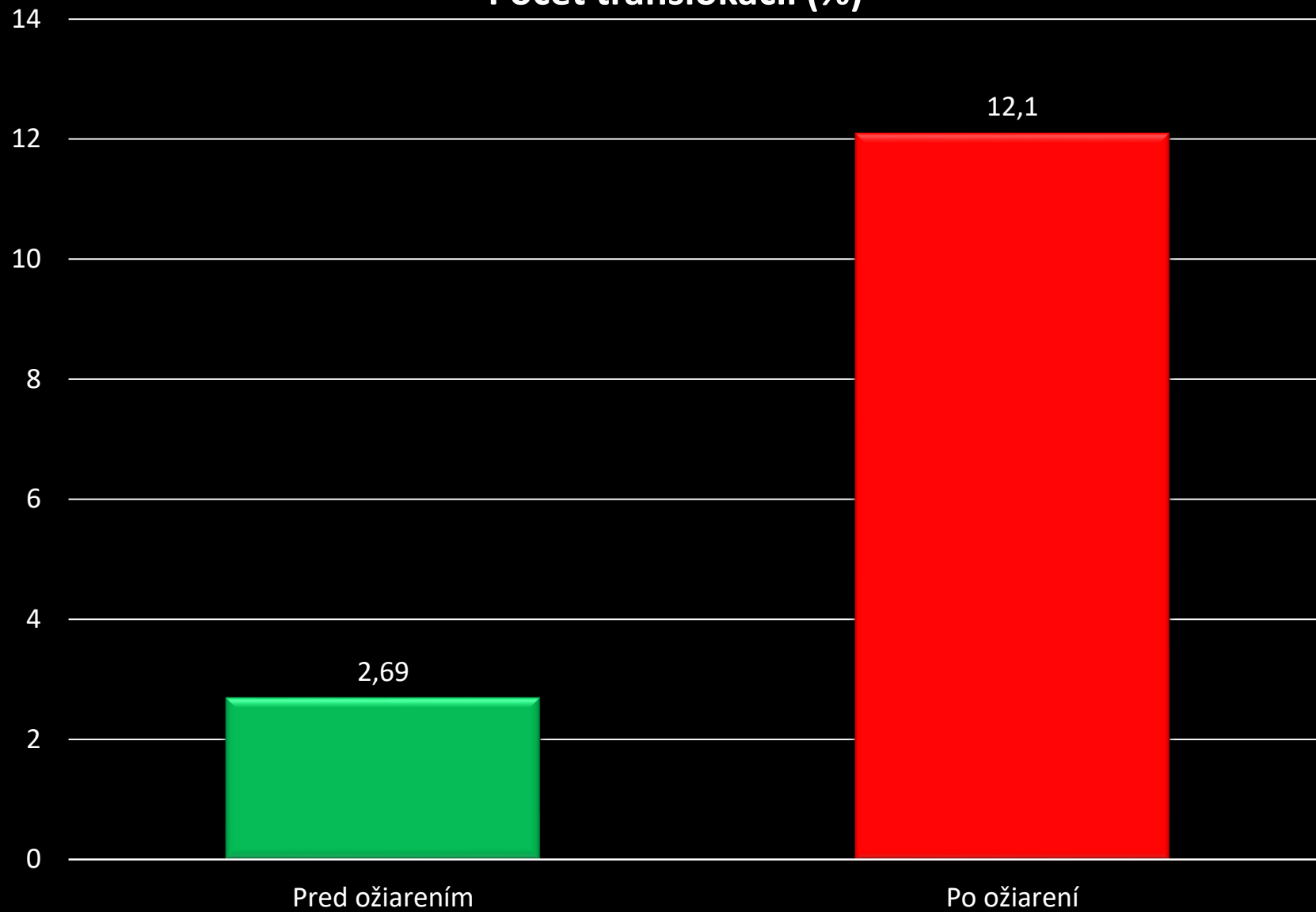
RTmedes – Dose Volume Histogram- - fotónová terapia

RTmedes – Dose Volume Histogram- protónová terapia

Počet translokácií (%)

Záver

Využitie cytogenetických metód (FISH) môže byť vhodné :

- pri sledovaní nežiadúcich stochastických účinkov pôsobenia IŽ v rádioterapii, prípadne v chemoterapii, alebo imunoterapii
- na porovnanie vhodnosti liečby pomocou rôznych ožarovacích techník
- pri zisťovaní radiosenzitivity pacientov (personalizovaná medicína) a sledovaní bezpečnosti ich liečby
- v prípade potvrdenia bezpečnejšej liečby protónovou terapiou doporučujeme jej využitie najmä u rizikových (BRCA, kardio) a mladých pacientov

Ďakujem za pozornosť

salat@uro.sk